

Nhớ về Trịnh Công Sơn

Bùi Thế Khải

Vĩnh Đào thân,

Bạn có hỏi tôi có nhớ Trịnh Công Sơn không? Sơn học Philo của trường Jean-Jacques-Rousseau cũ của trường mình đó! Vĩnh Đào ơi! Mình nhớ lắm: Sơn chơi đàn "tango", dáng người mảnh khảnh với đôi kính cận to lớn xệ xệ trên mũi đó mà! Về sau này Trịnh Công Sơn đã trở thành một nhạc sĩ lớn của thời đại, một "tay phản chiến" nổi tiếng dưới mắt nhìn của quốc gia, một "văn nghệ sĩ ngụy phản động", theo lối nhìn của cộng sản.

Thôi, đó là những gì mình biết sau này, nhưng hồi còn là học sinh JJR với tụi mình, thì Sơn vẫn là một bạn học có nhiều kỷ niệm niên thiếu vui vui, buồn buồn... với những đặc thù của một con người nghệ sĩ đã có tiền căn từ thuở "còn xanh"!

Bạn nhớ không? Lúc Trịnh Công Sơn vào Sài Gòn để học với tụi mình, nó ở đậu ở nhà bán huy chương, quần áo quân đội An Thành, đường Lê Thánh Tôn, sau lưng chợ Sài Gòn đó. Lâu lâu, tiệm này - chủ là bà con của Sơn – có tổ chức vài cái "boum", tụi này có đến dự. Sơn chỉ ngồi nhìn bạn nhảy, lâu lâu ra "làm" vài bản tango, nhịp điệu mà Sơn thích thích.

Trịnh Công Sơn và Khánh Ly (1966)

Chiều thứ bảy nào Sơn cũng thường rủ tụi mình đi phòng trà Anh Vũ, để nghe ca nhạc, nhất là để nghe ca sĩ Thanh Thúy hát. Mỗi lần sau khi cô này hát thì khán giả mộ điệu thường hô "bis" và yêu cầu bản thứ hai. Dù nhiều người yêu cầu bản này, bản kia, nhưng tụi này -- chỉ một số ít, vài ba người ngồi trong một góc, trong đó có Trịnh Công Sơn -- chỉ cần một tiếng yêu cầu bản "Ướt mi" của Trịnh Công Sơn, là cô ca sĩ thỏa mãn lời yêu cầu này ngay. "Ướt mi" là bản nhạc của Trịnh Công Sơn đặt để nhớ đến kỷ niệm đáng ghi nhớ với Thanh Thúy thuở học trò. Lần nào cũng vậy, sau bản "Ướt mi" là tụi này và Trịnh Công Sơn đều rút êm hầu tránh đụng chạm, những tia nhìn khiêu khích của các nhóm khách khác!

Bạn biết không? Hồi nhỏ, Trịnh Công Sơn thường dượt cho Thanh Thúy hát và đã để ý cô bé này từ lúc tuổi trẻ. Sơn tâm sự với tụi này, bị tụi mình "xúi dục" là phải "tấn công trước để chiếm mục tiêu", không thì người khác sẽ chiếm trước! Sơn nghe lời xúi dục này, và kết quả là ăn một cái tát! Buồn bã bỏ đi, sống lẻ loi cô đơn, ở đậu, vào học JJR với tụi mình đó, và sau này sáng tác nhiều bài hát đáng ghi nhớ, giữa lúc cuộc chiến đang nóng bỏng ở Việt Nam.

Thật ra, theo mình biết, Trịnh Công Sơn là một người yêu nước, xót xa về viễn ảnh đất nước, về tình cảnh tương tàn của anh em ruột thịt, mà nói lên nỗi lòng của người trai trẻ thời đó.

Thời quốc gia, Trịnh Công Sơn bị chụp mũ là phản chiến, là giúp giặc cho giặc, thời Việt Cộng mới vào tiếp thu Huế là bị đưa đi tẩy não ở trại học tập cải tạo vì là "văn nghệ sĩ ngụy ru ngủ thanh niên". Bị đưa đi học tập tập

trung, lao động cải tạo về, Sơn buồn "tàn thu" và quên chuyện đời trong chén rượu (đủ thứ rượu, tốt có, xấu có, giả mạo có...), sáng tác nhiều bài chống chế độ mới mà người nghe phải làm "synthèse" một lúc mới hiểu. Cùng với Trương Thìn, Phạm Trọng Cầu, Trần Long Ân, Miên Đức Thắng, Trịnh Công Sơn lập ra ban nhạc trí thức, di trình diễn ở các cơ quan, được các cán bộ công nhân viên các cơ quan, xí nghiệp, bệnh viện, rất hoan nghênh... Cuối cùng bị nhà nước cộng sản cấm tuyệt và đòi bắt nhốt cả đám!

Quên chuyện đời qua rượu, Trịnh Công Sơn bị chai gan, sức khỏe yếu đến nỗi mỗi lần trình diễn Sơn phải ngồi mà đàn. Sau này, Trịnh Công Sơn còn vẽ tranh, sáng tác nhiều tác phẩm có giá trị.

Lìa đời trong sự luyến tiếc nhớ nhung của nhiều người, trong đó có cả cô bạn thân người Nhật, mê Trịnh Công Sơn qua bản "Diễm xưa"... Bạn bè ở lại Việt Nam, trong tang lễ Trịnh Công Sơn, trước khi quan tài được lấp đất để Sơn yên nghỉ vào lòng đất mẹ, đã tưới lên quan tài những lon la-ve, từ biệt một nhân tài "cụu JJR, Tây con", nhưng có một tâm hồn Việt Nam thiết tha.

Thân ái,
Khải

Bùi Thế Khải
(Promo 59 – Les Mureaux, France)